

بررسی ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر محمد رضا نیک بخت^{۱*}، دکتر غلامرضا رضایی^۲ و مهدی فتوحی^۳

۱ دانشیار گروه حسابداری دانشکده مدیریت دانشگاه تهران؛ نویسنده مسئول mnikbakht@ut.ac.ir

۲ عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد قزوین q.r.rezaei@gmail.com

۳ فارغ التحصیل کارشناسی ارشد حسابداری mahdi220_fotohi@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر، به بررسی ارتباط بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. برای آزمون فرضیه پژوهش ۸۲ شرکت برای دوره زمانی ۴ ساله ۱۳۹۱-۱۳۹۴ انتخاب و با کمک روش رگرسیون چند متغیره در محیط نرم افزاری ایویوز آزمون‌های آماری انجام شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، حاکی از این است که فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معنا داری وجود دارد، تایید می‌گردد. فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه بین اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معنا داری وجود دارد، تایید می‌گردد. فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اینکه بین تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معنا داری وجود دارد، تایید می‌گردد. بنابراین به این نتیجه دست می‌یابیم که ویژگی‌های کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط مستقیم و معنی داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: کیفیت گزارشگری مالی، کمیته حسابرسی

۱-مقدمه

معیار اصلی کیفیت گزارشگری مالی عبارتست از قابلیت اعتماد و مربوط بودن. هیئت استاندارد حسابداری انگلستان این واژه‌ها را بدین صورت تعریف کرده است: اطلاعات زمانی مفید هستند که به نیازهای تصمیم‌گیرندگان مربوط باشند. اطلاعاتی دارای کیفیت مربوط بودن هستند که تصمیمات اقتصادی استفاده‌کنندگان را از طریق کمک به استفاده‌کنندگان در ارزیابی رویدادهای گذشته، حال و آینده با تایید و تصحیح ارزیابی‌های گذشته تحت تاثیر قرار گیرند. همچنین اطلاعات زمانی سودمند تلقی می‌شوند که قابل اعتماد باشند. اطلاعات در صورتی حائز کیفیت قابل اعتماد بودن می‌باشند که عاری از اشتباهات و جانبداری با اهمیت باشند و به نحو صادقانه بیان شده باشند (حساس یگانه، ۱۳۹۱).

هدف‌های گزارشگری مالی، از نیازها و خواسته‌های اطلاعاتی استفاده‌کنندگان برون سازمانی سرچشمه می‌گیرد. هدف اصلی گزارشگری مالی، بیان آثار اقتصادی رویدادها و عملیات مالی بر وضعیت و عملکرد واحد تجاری برای کمک به اشخاص برون سازمانی برای اتخاذ تصمیم‌های مالی در ارتباط با واحد تجاری است (ولک و همکاران ۲۰۰۱). بر اساس نظر هیأت تدوین استانداردهای حسابداری مالی آمریکا، «گزارشگری مالی نه تنها شامل صورتهای مالی، بلکه در برگزیده ابزارها یا روشهای اطلاع رسانی است و این ابزارها، به صورت مستقیم یا غیرمستقیم با اطلاعاتی ارتباط دارد که از طریق حسابداری ارائه می‌شود؛ یعنی، اطلاعاتی در باره منابع شرکت، دارایی‌ها، بدهی‌ها، سود و غیره است» (هیأت تدوین استانداردهای حسابداری مالی آمریکا، ۱۹۷۸).

نتیجه استفاده از کمیته حسابداری در شرکتها و حسابداری داخلی کارا و منظم در شرکت تا حدود زیادی امکان ارائه صورتهای مالی نادرست و تحریف شده را کاهش داده و موجب ارتقاسطح کیفی اطلاعات ارائه شده و اثربخشی آن خواهد شد. از مهمترین عواملی که موجب کاهش کیفیت گزارشگری مالی می‌شود، فقدان کمیته حسابداری و حسابداری داخلی کاراست. کمیته‌های حسابداری پاسخ‌گوی نیازهای متعدد و گوناگون استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی و حسابداری؛ به ویژه سهامداران می‌باشد. گسترش عملیات بین‌المللی، تشدید فعالیت‌های شرکت‌های سهامی برای کسب مزایای رقابتی، افزایش بدهی‌های ناشی از خسارت به محیط زیست، نقش و تاثیربرآورد های مدیریت در ارقام مندرج در صورت‌ها و گزارش‌های مالی، عدم وجود مبنایی معتبر برای بررسی ادعاهای مدیریت در رابطه با کفایت ساختار کنترل داخلی توسط حسابرسان مستقل، گسترش استفاده از سیستم‌های رایانه‌ای و به دنبال آن مشکل‌تر شدن نظارت برکنترل این سیستم‌ها سبب تشدیدروند ایجاد و بکارگیری کمیته حسابداری شده است کمیته حسابداری برای این که بتواند اثربخش عمل کند باید مستقل، دانا، متخصص و فعال باشد.

در ادبیات مالی، کمیته حسابداری به عنوان جزئی از ساختار حاکمیت شرکتی، ابزاری برای کاهش هزینه‌های نمایندگی و همچنین وسیله نظارتی اثر بخشی برای بهبود روابط نمایندگی تلقی می‌شود. (سلیمانی و مقدسی، ۱۳۹۳). سان^۳ و همکاران (۲۰۱۴) معتقدند وجود کمیته حسابداری علاوه بر ارتقاء سطح کیفی مکانیزم حاکمیت شرکتی می‌تواند باعث افزایش کیفیت گزارشگری مالی شود. کوهن و زاروین^۴ (۲۰۰۸) نشان دادند که وجود کمیته حسابداری باعث کاهش مدیریت سود در مقایسه با قبل از وجود کمیته حسابداری در شرکتهای آمریکایی شده است. او در یافته‌های خود به این نتیجه رسید که مدیریت سود واقعی بعد از وجود کمیته حسابداری نسبت به مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی بیشتر شده است. هدف ازتشکیل کمیته حسابداری، بر اساس منشورکمیته حسابداری سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، کمک به ایفای مسئولیت نظارتی هیئت مدیره و بهبود آن جهت کسب اطمینان معقول ازموارد ذیل است: (۱) اثربخشی فرآیندهای نظام راهبری، مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی، (۲) سلامت گزارشگری مالی، (۳) اثربخشی حسابداری داخلی، (۴) استقلال حسابرس مستقل و اثربخشی حسابداری مستقل و (۵) رعایت قوانین، مقررات و الزامات. یکی از چالشی‌ترین موضوعات بحث، وجود افراد مستقل در

1 Wolk et al.

2 Financial Accounting Standards Board

3 san

4 Kuhen & zarvin

کمیته‌های حسابرسی است. باصرفنظر از انتقاداتی که در عمل به مفهوم استقلال، شرایط مستقل بودن وجود دارد، نتایج تحقیقات مرتبط با استقلال کمیته حسابرسی و برآورده شدن اهداف کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی همراه با تناقضات و ناسازگاری‌هایی می‌باشد. برای مثال، نتایج تحقیقات (برادبوری^۵ ۲۰۰۴) (ابات^۶ و همکاران ۲۰۰۴) (نورمن^۷ و همکاران، ۲۰۰۶). ویژگی‌های مختلف کمیته‌ی حسابرسی شامل: تخصص مالی، استقلال، اندازه و ... می‌توانند بر اثر بخشی کمیته حسابرسی اثر بگذارند. مطالعات قبلی نشان می‌دهد که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی به آنها کمک می‌کند که بطور موثرتر بر فرآیند گزارشگری مالی نظارت کنند (بدارد^۸ و همکاران، ۲۰۰۴؛ کریشنان و ویسواناتان^۹ ۲۰۰۸). دالیوال^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۰) بیان می‌دارند که کمیته‌های حسابرسی با حداقل یک کارشناس مالی می‌توانند مدیریت سود تعهدی را بطور موثرتر، نسبت به کمیته‌های حسابرسی که فاقد تخصص مالی‌اند، کنترل کنند. اندازه کمیته حسابرسی نیز می‌تواند تاثیر سازنده‌ای بر کمیته حسابرسی داشته باشد (بگستر و کاتر^{۱۱}، ۲۰۰۹). در پژوهش حاضر به دنبال این موضوع هستیم ویژگی‌های کمیته حسابرسی چه تاثیری بر کیفیت گزارشگری مالی خواهند داشت و در ادامه به اهمیت موضوع می‌پردازیم.

تحقیقات داخلی:

بر اساس ماده ۱۰ سازمان بورس اوراق بهادار تهران وجود کمیته حسابرسی از سال ۱۳۹۱ برای تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و فرابورس الزامی گردیده است، تحقیقات کمی در زمینه کمیته حسابرسی انجام شده است؛ تحقیقات انجام شده بیشتر در زمینه مبانی نظری بوده (سجادی و همکاران، ۱۳۸۵) و یا به طور تجربی تاثیر وجود یا عدم وجود کمیته حسابرسی بر سازه‌های مالی مورد آزمون قرار گرفته است (اعتمادی و شفاخیبری، ۱۳۹۰؛ باباجانی و خنکا، ۱۳۹۱).

باباجانی و بابایی (۱۳۸۹) طی پژوهشی تاثیرات استقرار واحد حسابرسی داخلی و تشکیل کمیته حسابرسی در ارتقای سطح مسئولیت پاسخگویی مالی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی را بررسی نموده‌اند و به این نتیجه رسیدند که تشکیل کمیته حسابرسی و استقرار کمیته حسابرسی در دانشگاه‌ها موجب ارتقای سطح مسئولیت پاسخگویی مالی حاکم بر مصرف و به کارگیری منابع مالی این مؤسسات می‌شود.

طالب نبأ، وکیلی فرد، شهسواری (۱۳۸۹) بررسی تاثیر وجود کمیته حسابرسی بر جلب نظر سرمایه‌گذاری جهت سرمایه‌گذاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار به این نتیجه رسیدند که وجود کمیته حسابرسی نیاز اساسی هر واحد اقتصادی است که می‌توان حافظ قابل اعتماد منافع استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری و گزارشهای مالی به ویژه سرمایه‌گذاری به عنوان تأمین‌کنندگان سرمایه را به میزان قابل اعتمادی حفاظت نماید.

رحیمیان و توکل نیا (۱۳۹۰) تاثیر کمیته حسابرسی بر فعالیت‌های حسابرسی داخلی مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که کمیته حسابرسی از طریق نظارت بر روند گزارشگری مالی، موجب بهبود عملکردواثر بخشی واحد حسابرسی داخلی می‌گردد

حساس یگانه و حسینی بهشتیان (۱۳۹۱) طی پژوهشی تاثیر وجود کمیته حسابرسی بر حسابرس مستقل، کنترل‌های داخلی و گزارشگری مالی را بررسی نموده‌اند و به این نتیجه رسیدند که تشکیل کمیته حسابرسی و استقرار کمیته حسابرسی بعنوان عاملی تعیین‌کننده در روند گزارشگری مالی عمل می‌کنند و موجب افزایش اعتبار صورتهای مالی حسابرسی شده سالانه می‌شود.

5 beradbory

6 abat

7 norman

8 bedard

9 Krishnan & Visvanathan

10 Dhaliwal et al

11 Baxter & Cotter

مقدسی و سلیمانی (۱۳۹۳) نقش کنترل‌های داخلی، حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی در بهبود نظام راهبری (حاکمیت) شرکتی مورد بررسی قرار دادند و نتایج تحقیق آنها نشان داد که هیات مدیره و حسابرسان داخلی گروه‌هایی از اعضای سازمان هستند که با مکانیزم راهبری شرکتی در ارتباط هستند و هر سازوکاری که در سطح این گروه منجر به تصمیم‌گیری کارا در شرکت شود جزئی از فرآیند راهبری شرکتی تلقی می‌شود.

فخاری و محمدی و حسن تاج (۱۳۹۴) بررسی اثربخشی‌های کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق اقلام واقعه‌مورد بررسی قرار داده‌اند و نتایج تحقیقات آنها نشان داد که نتایج پژوهش حاکی از آن است که رابطه معنی‌داری بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و مدیریت سود از طریق اقلام واقعی وجود دارد این یافته‌ها می‌تواند برای خط‌مشی‌گذاران بورس از جهت تدوین و الزام به رعایت منشور کمیته حسابرسی مفید بوده و ضرورت بکارگیری اصول حاکمیت شرکتی و تهیه داوطلبانه گزارش حاکمیت شرکتی را به همراه داشته باشد.

تحقیقات خارجی:

فکلین^{۱۲} (۲۰۰۵) اثر (آی ای اف^{۱۳}) در بررسی‌های خود به این نتیجه رسید که بین اثربخشی حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی رابطه‌ای قوی وجود دارد که معیارمناسی با استانداردهای بین‌المللی برای عمل حرفه‌ای حسابرسی داخلی می‌باشد. طبق این نظریه می‌توان استدلال کرد که تصویب استانداردهای بین‌المللی برای عمل حرفه‌ای حسابرسی داخلی دارای یک رابطه قوی با کمیته حسابرسی است. قطعاً این استدلال با حمایت بورنی (۲۰۰۹) و آل تویی (۲۰۰۲) جمع‌آوری شده است کسانی که شناسایی روابط را در این رابطه به عهده داشته‌اند به طور خاص توسط (بورنی ۲۰۰۹) نشان داده شده است که در آن از استانداردهای بین‌المللی برای عمل حرفه‌ای حسابرسی داخلی استفاده نمی‌شود به این دلیل که مدیریت ارشد درک کرده (برای مدیریت مشهود بوده) که استفاده از آن ارزشی اضافه نمی‌کند و نتیجه آن تأیید برای رابطه کمیته حسابرسی به (آی ای اف) داده شده است.

راینزبای^{۱۴} و همکاران (۲۰۰۹) به بررسی تاثیر کیفیت کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی و هزینه‌های حسابرسی پرداختند. نتایج پژوهش آنان حاکی از این بود که بین کیفیت کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی ارتباط معناداری وجود ندارد. همچنین، نتایج ارتباط ضعیفی بین کمیته حسابرسی و هزینه‌های پرداخت شده به حسابرسان مستقل (هزینه‌های حسابرسی) را نشان داد.

سان^{۱۵} و همکاران (۲۰۱۴) معتقداند در حالی که مطالعات موجود نشان دهنده تاثیر برخی از ویژگی‌های کمیته حسابرسی در محدود کردن مدیریت سود تعهدی و افزایش کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد ولی اثر این ویژگی‌ها در محدود کردن مدیریت سود از طریق اقلام واقعی به درستی تبیین نشده است.

الزبان^{۱۶} (۲۰۱۵) با پژوهشی با عنوان نفوذ کمیته حسابرسی در پیروی با استانداردهای حسابرسی داخلی (نقش کمیته حسابرسی در پیروی از استاندارد های حسابرسی داخلی) نتایج بدست آمده نشان می‌دهند که ویژگی‌های کمیته حسابرسی (حضور اعضای مستقل در کمیته، اعضای متخصص در حسابرسی و حسابداری) با پیروی حسابرسی داخلی از استانداردهای بین‌المللی برای عمل حرفه‌ای حسابرسی داخلی تاثیر دارد. همچنین آنها نشان می‌دهند که چنین پیروی نیز توسط سازمان (CIA) را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

سوالات تحقیق

- سؤال ۱: آیا بین استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ارتباط معنی‌داری وجود دارد؟
سؤال ۲: آیا بین اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ارتباط معناداری وجود دارد؟

12 Feklin

14 Rainsbury at al

15 San at al

16 Abdulaziz Alzeban, King Abdulaziz University, Makkah, Saudi Arabia

سؤال ۳: آیا بین تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ارتباط معناداری وجود دارد؟

اهداف پژوهش

(۱) تبیین مفهوم ادبیات مرتبط با کمیته حسابرسی، (۲) تبیین رابطه احتمالی ویژگی کمیته حسابرسی در کیفیت گزارشگری مالی

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اول: بین استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد.

مدل تحقیق: در این تحقیق از مدل‌های رگرسیونی خطی چند متغیر زیر جهت آزمون فرضیات استفاده می‌شود:

$$FRQ_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ACIND_{i,t} + \beta_2 ACSIZE_{i,t} + \beta_3 ACEXP_{i,t} + \beta_4 BIG_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 PROFIT_{i,t} + \beta_7 LOSS_{i,t} + \beta_8 LEV_{i,t} + \beta_9 CHGEINSALES_{i,t} + \beta_{10} PPE/LTA_{i,t} + \beta_{11} NCF/LTA_{i,t} + \beta_{12} TACF/LTA_{i,t} + \varepsilon_i$$

مدل فرضیه اول:

$$RQ = \beta_0 + \beta_1 ACIND_{i,t} + \beta_2 NB_{i,t} + \beta_3 NEB_{i,t} + \beta_4 CFO_{i,t} + \beta_5 AUDIT_{i,t} + \beta_6 INV_{i,t} + \beta_7 SIZE_{i,t} + \beta_8 SGROWTH_{i,t} + \beta_9 LAGE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل فرضیه دوم:

$$RQ = \beta_0 + \beta_1 ACSISE_{i,t} + \beta_2 CFO_{i,t} + \beta_3 AUDIT_{i,t} + \beta_4 INV_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 SGROWTH_{i,t} + \beta_7 LAGE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل فرضیه سوم:

$$RQ = \beta_0 + \beta_1 ACEXP_{i,t} + \beta_2 CFO_{i,t} + \beta_3 AUDIT_{i,t} + \beta_4 INV_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 SGROWTH_{i,t} + \beta_7 LAGE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

متغیر وابسته: کیفیت گزارشگری مالی (FRQ)

کیفیت گزارشگری مالی شرکت I در دوره t که از طریق ارقام تعهدی اختیاری برآورد شده و با استفاده از مدل تعدیل شده جونز اندازه گیری می‌شود. به منظور محاسبه ارقام تعهدی اختیاری، تفاضل ارقام تعهدی کل شرکت از ارقام تعهدی غیر اختیاری مورد نظر است به طوری که ارقام تعهدی کل شرکت بر اساس رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$TCA_{i,t} = (\Delta CA_{i,t} - \Delta Cash_{i,t}) - (\Delta CL_{i,t} - \Delta STDebt_{i,t})$$

در این رابطه، $\Delta CA_{i,t}$ میزان تغییرات در دارایی‌های جاری شرکت نسبت به سال قبل، $\Delta Cash_{i,t}$ میزان تغییرات در نقدینگی و سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت شرکت نسبت به سال قبل، $\Delta CL_{i,t}$ میزان تغییرات در بدهی‌های جاری شرکت نسبت به سال قبل و $\Delta STDebt_{i,t}$ میزان تغییرات در بدهی‌های کوتاه مدت شرکت نسبت به سال قبل است که تماماً بر حسب درصد گزارش خواهند شد.

جهت سنجش ارقام تعهدی غیراختیاری نیز ابتدا مدل رگرسیونی زیر در هر صنعت، به منظور برآورد ضرایب α_1 و α_2 برآورد می‌شود:

$$\frac{TCA_{i,t}}{TA_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{TA_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{i,t}$$

در این رابطه، $\Delta REV_{i,t}$ معرف میزان تغییر در سود شرکت نسبت به سال قبل است. پس از تخمین مدل رگرسیونی فوق در هر صنعت به روش حداقل مربعات خطا، برآورد ضرایب $\hat{\alpha}_1$ و $\hat{\alpha}_2$ در رابطه زیر جانمایی شده و مقادیر ارقام تعهدی غیر اختیاری نیز محاسبه می‌شود:

$$NDAC_{i,t} = \hat{\alpha}_1 \left(\frac{1}{TA_{i,t-1}} \right) + \hat{\alpha}_2 \left(\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta AR_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right)$$

$\Delta AR_{i,t}$ در این رابطه معرف تغییرات در حساب‌های دریافتی شرکت نسبت به سال قبل است که به منظور کاهش اثر اعمال مدیریت سود بر $\Delta REV_{i,t}$ وارد مدل شده است.

به منظور محاسبه ارقام تعهدی اختیاری، تفاضل ارقام تعهدی کل و ارقام عهدی غیر اختیاری مورد استفاده قرار می‌گیرد:

$$DAC_{i,t} = \frac{TCA_{i,t}}{TA_{i,t-1}} - NDAC_{i,t}$$

به طوری که $TCA_{i,t}$ ارقام تعهدی کل شرکت، $TA_{i,t-1}$ ارزش دفتری کل دارایی‌های شرکت $NDAC_{i,t}$ ارقام تعهدی غیراختیاری شرکت است.

متغیرهای مستقل:

ACIND: استقلال کمیته حسابرسی درصد اعضای غیر موظف کمیته حسابرسی شرکت i طی دوره t محاسبه می‌شود.

ACSIZE: اندازه کمیته حسابرسی که از طریق تعداد اعضای کمیته حسابرسی شرکت i طی دوره t محاسبه می‌شود.

ACEXP: تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی شرکت i طی دوره t که از طریق نسبت تعداد اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص در امور مالی تقسیم بر تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی شرکت i طی دوره t محاسبه می‌شود.

متغیرهای کنترلی:

BIG: متغیر دامی در صورتی که صورت‌های مالی توسط سازمان حسابرسی، حسابرسی شده باشد به آن عدد ۱ و اگر توسط مؤسسات حسابرسی مورد رسیدگی قرار گرفته باشد عدد ۰ تعلق می‌گیرد.

NB: تعداد اعضای هیئت مدیره شرکت i در سال t

NEB: درصد اعضای غیر موظف هیئت مدیره شرکت i در سال t

SIZE: اندازه شرکت i طی دوره t که بصورت لگاریتم جمع دارایی‌ها اندازه گیری می‌شود.

PROFIT: نسبت بازده سود خالص به جمع دارایی‌های شرکت i در پایان دوره t

LOSS: متغیر دامی در صورتی که شرکت زیانده باشد به آن عدد ۱، در غیر اینصورت عدد ۰ تعلق می‌گیرد.

LEV: نسبت ارزش دفتری بدهی‌ها به جمع دارایی‌های شرکت i در پایان دوره t

CHGEINSALES: تغییرات در فروش خالص شرکت i در پایان طی دوره t نسبت به دوره $t-1$

PPE/LTA: نسبت ارزش دفتری ناخالص دارایی‌های ثابت به جمع دارایی‌های شرکت i در پایان دوره $t-1$

NCF/LTA: نسبت جریان‌های نقدی عملیاتی به جمع دارایی‌های شرکت i در پایان دوره $t-1$

TACF/LTA: نسبت قدم‌مطلق ارقام تعهدی به جمع دارایی‌های شرکت i در پایان دوره $t-1$

نمونه گیری: نمونه گیری در پژوهش حاضر، بصورت حذف سیستماتیک بوده که با استفاده از شرایط ذیل مشخص شده (جدول ۱) از سوی محقق اعمال می‌شود.

الف) پایان دوره مالی هر شرکت ۲۹ اسفندماه هر سال باشد. ب) شرکت‌های نمونه در دوره زمانی تعیین شده وقفه معاملاتی نداشته باشند. ج) شرکت‌ها در دوره مورد بررسی، عضویت خود را در بورس حفظ کرده باشند. د) شرکت‌ها در دوره مورد بررسی، سال مالی خود را تغییر نداده باشند. ه) در سال ۱۳۹۰ یا قبل از آن در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند. ز) شرکت‌ها دارای کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی باشند.

جدول (۱) تعداد شرکت‌ها پس از غربالگری

تعداد	شرح
۴۸۸	تعداد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تا پایان سال ۱۳۹۴
-۹۷	تعداد شرکتهایی که در قلمرو زمانی پژوهش از بورس خارج شده‌اند
-۴۴	تعداد شرکتهایی که در قلمرو زمانی پژوهش وارد بورس شده‌اند

۶۵-	تعداد شرکتهایی که در قلمرو زمانی پژوهش سال مالی آنها به ۱۲/۲۹ ختم نمی‌شوند
۱۱۳-	شرکتهایی که فاقد کمیته حسابرسی بوده‌اند
۳۵-	تعداد شرکتهایی که در قلمرو زمانی پژوهش سال مالی تغییر داده‌اند
۳۵	تعداد شرکتهایی که در قلمرو زمانی پژوهش به امور سرمایه گذاری و واسطه گری مالی اشتغال دارند
۸۱	تعداد شرکت‌های مورد بررسی

یافته‌های پژوهش

نتایج آمار توصیفی متغیرهای تحقیق در نگاره‌ی شماره (۲) نشان داده شده است. ۲ معیار برای توصیف کیفیت گزارشگری مالی وجود دارد: (۱) کیفیت اقلام تعهدی (RQ1) (۲) کیفیت اقلام تعهدی اختیاری (RQ2)؛ دربررسی های انجام شده کیفیت گزارشگری مالی اقلام تعهدی با میانگین ۰/۲۰۷ بیشتر از میانگین ۰/۲۰۲ می‌باشد بنابراین چولگی به راست دارد؛ بیشترین ۰/۶۵۳ و کمترین با ۰/۲۴۲- و انحراف معیار ۰/۲۵۱ بدست آمده است. با توجه به نتایج بدست آمده از آماره های توصیفی متغیرهای تحقیق می‌توان بیان کرد که اکثر متغیرها از توزیع مناسبی برخوردار هستند

جدول (۲) آماره‌های توصیفی متغیرهای تحقیق

0.653	-0.242	0.251	0.202	0.207	RQ1	کیفیت گزارشگری مالی
0.654	-0.243	0.259	0.208	0.214	RQ2	
7.000	3.00	0.505	5.00	4.998	NB	تعداد اعضاء، هیات مدبره
0.006	0.000	0.001	0.003	0.003	NEB	درصد اعضای غیر موظف هیات مدیره
6.000	1.000	1.037	2.000	2.081	CFO	وجه نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی
1.000	0.000	0.407	0.000	0.210	AUDIT	اندازه موسسه حسابرسی
0.184	0.043	0.041	0.116	0.115	INV	نسبت موجودی کالا به جمع دارایی‌ها
1.200	0.142	0.200	0.400	0.415	SIZE	اندازه شرکت
0.284	0.143	0.039	0.216	0.215	SGROWTH	رشد فروش سالانه شرکت
26.459	14.24	۲۷,۸۹۷	21.371	21.400	LAGE	عمر (سن) شرکت

آزمون فرضیه‌ها:

پژوهش حاضر در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد بررسی قرار گرفته است، فرضیه H. به معنای آن است که مدل به طور کلی معنا دار است و فرضیه H1 مدل به طور کلی معنا دار نیست. هرگاه سطح معنی داری مدل کمتر از ۵٪ باشد فرضیه H. تایید شده و فرضیه H1 رد می‌شود؛ و هرگاه سطح معنی داری مدل بیشتر از ۵٪ باشد فرضیه H1 تایید شده و فرضیه H. رد می‌شود
فرضیه اول: بین استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج بدست آمده در جدول (۳) در به این نتیجه می‌رسیم که سطح معنی داری فرضیه اول (۰/۰۰۱۵) بوده و کمتر از ۵٪ می‌باشد و در نهایت فرضیه H. تایید شده و فرضیه H1 رد می‌شود و این بدان معناست که بین استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معنی دار و چون علامت ضریب مثبت می‌باشد ارتباط مستقیم است.

جدول (۳) نتایج حاصل از پردازش معادله رگرسیون

$RQ = \beta_0 + \beta_1 ACIND_{i,t} + \beta_2 NB_{i,t} + \beta_3 NEB_{i,t} + \beta_4 CFO_{i,t} + \beta_5 AUDIT_{i,t} + \beta_6 INV_{i,t} + \beta_7 SIZE_{i,t} + \beta_8 SGROWTH_{i,t} + \beta_9 LAGE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$					
سطح معنی	آماره t	مقدار ضریب	ضریب متغیر	نام متغیر	
۰/۰۰۲	۲/۹۰۹	۱/۷۰۹	β_0	عدد ثابت	
۰/۰۴۱	۲/۳۰۲	۲/۵۶۷	β_1	ACIND	استقلال کمیته
۰/۰۳۴	۲/۶۵۴	۱/۹۰۹	β_2	NB	تعداد اعضای هیات
۰/۰۱۹	۲/۸۲۳	۲/۴۵۲	β_3	NEB	درصد اعضای غیر موظف
۰/۰۱۱	۳/۱۲۱	۱/۳۱۱	β_4	CFO	وجه نقد ناشی از
۰/۳۴۱	۱/۱۲۱	۰/۹۹۱	β_5	AUDIT	اندازه موسسه حسابرسی
۰/۰۰۹۷	۳/۴۳۲	۱/۶۷۸	β_6	INV	نسبت موجودی کالا به
۰/۰۴۷	۲/۱۱۲	۰/۸۴۳	β_7	SIZE	اندازه شرکت
۰/۰۴۴	۲/۴۳۲	۰/۷۸۳	β_8	SGROWTH	رشد فروش سالانه
۰/۰۴۹	۲/۱۱۲	۰/۹۰۹	β_9	LAGE	عمر (سن) شرکت
۱۳/۶۷۵	F آماره		۰/۵۱۸	ضریب تعیین	
۰/۰۰۱۵	P- معنی داری		۰/۴۴۹	ضریب تعیین تعدیل شده	
۱/۷۵۳	آماره دوربین				

فرضیه دوم: بین اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج بدست آمده در جدول (۴) در به این نتیجه می‌رسیم که سطح معنی داری فرضیه دوم (۰/۰۰۴۱) بوده و کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و در نهایت فرضیه H_۰ تایید شده و فرضیه H_۱ رد می‌شود و این بدان معناست که بین کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت رابطه معنی دار وجود دارد و چون علامت ضریب مثبت می‌باشد ارتباط مستقیم است.

جدول (۴) نتایج حاصل از پردازش معادله رگرسیون

$RQ = \beta_0 + \beta_1 ACSISE_{i,t} + \beta_2 CFO_{i,t} + \beta_3 AUDIT_{i,t} + \beta_4 INV_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 SGROWTH_{i,t} + \beta_7 LAGE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$					
سطح معنی	آماره t	مقدار ضریب	ضریب متغیر	نام متغیر	
۰/۰۴۱	۲/۳۱۱	۲/۵۶۱	β_0	عدد ثابت	
۰/۰۲۸	۲/۶۷۱	۱/۱۴۳	β_1	ACSISE	اندازه کمیته
۰/۰۲۳	-۲/۴۷۸	-۱/۵۷۲	β_2	CFO	وجه نقد ناشی از
۰/۰۴۹	۲/۱۲۱	۲/۳۲۱	β_3	AUDIT	اندازه موسسه
۰/۰۰۹۲	۳/۰۹۱	۲/۹۸۲	β_4	INV	نسبت موجودی
۰/۰۳۹	۲/۴۱۱	۱/۸۱۱	β_5	SIZE	اندازه شرکت
۰/۰۲۸	۲/۷۲۳	۱/۴۲۹	β_6	SGROWTH	رشد فروش
۰/۰۸۲	۱/۶۰۷	-۰/۷۰۹	β_7	LAGE	عمر (سن) شرکت
۱۰/۹۱۱	F آماره		۰/۵۶۳	ضریب تعیین	
۰/۰۰۴۱	P- معنی داری		۰/۵۰۹	ضریب تعیین تعدیل شده	
۱/۶۸۶	آماره دوربین				

فرضیه سوم: بین تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج بدست آمده در جدول (۵) در به این نتیجه می‌رسیم که سطح معنی داری فرضیه دوم (۰/۰۰۰) بوده و کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و در نهایت فرضیه H_۰ تایید شده و فرضیه H_۱ رد می‌شود و این بدان معناست که بین تخصص در امور

مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی شرکت رابطه معنی دار وجود دارد و چون علامت ضریب مثبت می باشد ارتباط مستقیم است.

جدول (۵) نتایج حاصل از پردازش معادله رگرسیون

RQ=β ₀ + β ₁ ACEXP _{i,t} + β ₂ CFO _{i,t} + β ₃ AUDIT _{i,t} + β ₄ INV _{i,t} + β ₅ SIZE _{i,t} + β ₆ SGROWTH _{i,t} + β ₇ LAGE _{i,t} + ε _{i,t}					
سطح	آماره t	مقدار	ضریب	نام متغیر	
۰/۰۲۱	۲/۹۱۱	۱/۵۴۳	β ₀	عدد ثابت	
۰/۰۴۱	۲/۲۷۳	۱/۸۷۴	β ₁	ACEXP	تخصیص کمیته
۰/۰۲۹	-۲/۵۶۷	-۱/۱۳۴	β ₂	CFO	وجه نقد ناشی از
۰/۰۲۷	۲/۶۷۸	۲/۲۰۱	β ₃	AUDIT	اندازه موسسه
۰/۰۰۱۵	۳/۳۴۲	۱/۹۲۱	β ₄	INV	نسبت موجودی
۰/۴۶۷	۱/۱۲۴	۰/۸۳۲	β ₅	SIZE	اندازه شرکت
۰/۰۰۲۷	۳/۷۸۲	۱/۳۴۲	β ₆	SGROWTH	رشد فروش
۰/048	031/2-	-1/۷۶۵	β ₇	LAGE	عمر (سن) شرکت
۱۶/۸۲۱	آماره F		۰/۵۰۷	ضریب تعیین	
۰/۰۰۰	P-معنی داری		۰/۴۷۹	ضریب تعیین تعدیل شده	
۱/۸۷۰	آماره دو سب				

نتیجه گیری

نتایج آزمون فرضیه اول

مطابق با جدول ۳، سطح معناداری متغیر کمیته حسابرسی (۰/۰۴۱) کمتر از سطح معناداری در نظر گرفته شده در این تحقیق (۰/۰۵) می باشد لذا فرضیه H₀ در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و فرضیه H₁ مبنی بر این که بین استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد، تایید می گردد؛ از طرفی دیگر با توجه به اینکه ضریب متغیر استقلال کمیته حسابرسی (۲/۵۶۷) مثبت و معناداری می باشد؛ فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه استقلال کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد، تایید می گردد. مطالب ذکر شده به دنبال افزایش شفافیت و قابلیت اتکا صورت های مالی و گزارشگری مالی هستند به گونه ای که قصد دارند گزارشگری مالی واحد تجاری عاری از هرگونه انحراف و جانبداری باشد و وضعیت شرکت را همان گونه که هست ارائه دهند.

نتایج آزمون دوم

مطابق با جدول (۴)، سطح معنی داری متغیر اندازه کمیته حسابرسی (۰/۰۲۸) کمتر از سطح معناداری در نظر گرفته شده در این پژوهش (۰/۰۵) می باشد لذا فرضیه H₀ در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و فرضیه H₁ مبنی بر این که اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد، تایید می گردد؛ از طرفی دیگر با توجه به اینکه ضریب متغیر اندازه کمیته حسابرسی (۱/۱۴۳) مثبت و معناداری می باشد؛ فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه بین اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد، تایید می گردد. با توجه به یافته هایی پژوهش حاضر به این نتیجه می رسیم که شرکت هایی که دارای کمیته های حسابرسی بزرگ شامل اعضای با تخصص های متنوع صورت موثرتری بر شیوه های گزارشگری مالی نظارت دارند و اندازه کمیته های حسابرسی تاثیر مستقیم بر کیفیت گزارشگری مالی آنها خواهد داشت و موجب افزایش قابلیت اتکا صورت های مالی خواهد شد.

نتایج آزمون فرضیه سوم

مطابق با جدول (۵)، سطح معنی داری متغیر تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی (۰/۰۴۱) کمتر از سطح معناداری در نظر گرفته شده در این تحقیق (۰/۰۵) می باشد لذا فرضیه H₀ در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و فرضیه H₁ مبنی بر این که بین تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه معناداری وجود دارد، تایید می گردد؛ از طرفی

دیگر با توجه به اینکه ضریب متغیر تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی (۱/۸۷۴) مثبت و معنا داری می‌باشد؛ فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اینکه بین تخصص در امور مالی کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم و معنا داری وجود دارد، تایید می‌گردد و می‌تواند بر کیفیت گزارشگری مالی صورت‌های مالی تاثیر مستقیم و مثبت داشته باشد.

پیشنهادات:

✓ با توجه به نتایج فرضیه اول به مسئولان واحد مورد رسیدگی به ویژه به کمیته حسابرسی شرکت‌ها پیشنهاد می‌گردد به منظور افزایش کیفیت گزارشگری مالی، سعی نموده کارایی عملکرد واحد حسابرسی داخلی را در استفاده از تعداد نیروهای متخصص بیشتری در واحد حسابرسی داخلی نمایند و از این طریق موجبات افزایش کیفیت گزارشگری مالی واحد تجاری را فراهم نمایند.

✓ با توجه به نتایج فرضیه سوم به سهامداران و مجامع عمومی شرکت‌ها پیشنهاد می‌گردد سعی در انتخاب افرادی به عنوان هیات مدیره نموده که سمت اجرایی در شرکت نداشته باشند تا از این طریق همراه با افزایش استقلال اعضای هیات مدیره کیفیت گزارشگری مالی نیز افزایش یابد.

✓ بررسی تاثیر متغیرهای همچون کیفیت حسابرسی، شفافیت گزارشگری مالی و ... بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت.
✓ موضوع تحقیق حاضر را به تفکیک صنایع مورد بررسی قرار داد و انتظار می‌رود با توجه به تفاوت ماهیت فعالیت شرکت‌ها در صنایع مختلف نتایج متفاوتی حاصل شود.

✓ بررسی مقایسه‌ای موضوع تحقیق حاضر، در نمونه‌های تفکیک شده بر اساس اندازه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به دو گروه بزرگ و کوچک.

محدودیت‌های پژوهش

مهمترین محدودیت به وجود آمده در انجام پژوهش حاضر عدم دسترسی به داده‌های اولیه و جمع آوری اطلاعات شرکت‌های مورد بررسی بوده است چون از سال ۹۱ به بعد وجود کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی برای شرکت‌های پذیرفته شده اجباری گردیده است مهمترین محدودیت عمده در جهت انجام پژوهش حاضر بوده است.

منابع و مآخذ:

- ۱- تختایی، نصر...، تمیمی، محمد و موسوی، زهرا. (۱۳۸۸) نقش کمیته حسابرسی در کیفیت گزارشگری مالی. حسابدار رسمی (میز تشریح)، صص: ۵۶-۱
- ۲- اعتمادی، حسین و شفاخیبری، نصیبه، تاثیر جریان‌های نقد آزاد بر مدیریت سود و نقش کمیته‌ی حسابرسی در آن، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال سوم، شماره ۱۰، ۱۳۹۰
- ۳- خواجوی، شکر...، بایزیدی، انور و جبارزاده کنگرلویی (۱۳۹۰). بررسی تطبیقی کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش‌های تجربی حسابداری. شماره ۳. صص ۶۸
- ۴- علوی طبری، سید حسین و عصابخش، راضیه، نقش کمیته حسابرسی و بررسی موانع ایجاد و به کارگیری آن در ایران، مجله پیشرفت‌های حسابداری دانشگاه شیراز، دوره دوم، ۱۳۸۹، شماره ۱
- ۵- حساس یگانه، یحیی و باغومیان، رافیک (۱۳۸۵) حاکمیت شرکتی و کیفیت گزارشگری مالی. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی پرتال جامع علوم انسانی. شماره ۲۴. صص: ۴۵-۸۶
- ۶- سجادی، سیدحسین، زراء نژاد، منصور و جعفری، علیرضا (۱۳۸۸)، ویژگی‌های غیر مالی مؤثر بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. شماره ۵۷، صص: ۶۸-۵۱
- ۷- محمودآبادی، حمید، رضایی، غلامرضا و گرگانی فیروزجاه، ابوالفضل. (۱۳۹۱). بررسی آثار سرمایه فکری بر بهبود کیفیت گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مجله پیشرفت‌های حسابداری دانشگاه شیراز. شماره ۲، صص: ۷۵-۹۹

- ۸- خدایی‌وله زاقرد، محمد و یحیایی، منیژه. (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه گذاری شرکت. مجله حسابداری مدیریت. شماره ۵، صص: ۱۵
- ۹- سجادی، سیدحسین، زراء نژاد، منصور و جعفری، علیرضا (۱۳۹۰)، ویژگی‌های غیر مالی مؤثر بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. شماره ۳، صص: ۶۷-۵۳.
- ۱۰- محمودآبادی، حمید و رضایی، غلامرضا. (۱۳۹۱). بررسی اثرات مدیریت سود بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران. اولین همایش منطقه‌ای رویکردهای نوین حسابداری و حسابرسی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد گز
- ۱۱- مقدم، عبدالکریم، احمدی نژاد، مصطفی و جوانمردی، سلطان. (۱۳۹۰). رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و پراکندگی بازده غیر عادی سهام در شرکت‌های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش‌های تجربی حسابداری. شماره ۳، صص: ۳۴-۱۹
- ۱۲- باباجانی، جعفر و خنکا، عبدالخالق، ضرورت تشکیل کمیته حسابرسی و استقرار واحد حسابرسی داخلی در شهرداریهای کلان شهرها برای ارتقاء سطح مسئولیت پاسخگویی، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال دهم، شماره ۳، ۱۳۹۱.
- ۱۳- سلیمانی، غلامرضا و مقدسی، مینا، نقش کنترل‌های داخلی، حسابرس داخلی و کمیته حسابرسی در بهبود نظام راهبری (حاکمیت) شرکتی، پژوهش حسابداری، شماره ۱۲، ۱۳۹۳.
- ۱۴- سازمان بورس اوراق بهادار تهران، منشور کمیته حسابرسی
- ۱۵- مهرانی، مجله حسابداری، شماره ۱۴۸
- ۱۶- رستمی وهاب واسکندری سجاد (۱۳۹۴)، تاثیر تغییرشریک حسابرس بر کیفیت گزارشگری مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، آموزشگاه غیر انتفاعی تاکستان

منابع انگلیسی:

- 1- Anderson, Dick" .Strengthening Internal Audit Effectiveness". Corporate Governance, September 15,2004 ,Dow Jones & company,Inc
- 2- Cohen, D.A. & Zarowin, P (2008), Economic consequences of real and accrual-based earnings management activities, working paper, New York University
- 3- Sun,Jerry & Lan, George & Liu, Guoping (2014), Independent audit committee characteristics and real earnings management, www.emeraldinsight.com.
- 4- Ahlawat, Sunita S., and Lowe, D. Jordan. "" An Examination of Internal Auditor ivity: In-House versus Outsourcing"". Auditing: A Journal of Practice & Theory. Vol.23, No2 September 2004 pp.147-158
- 5- Krishnan, G. & Visvanathan, G (2008), Does the SOX definition of an accounting expert matter? The association between audit committee directors' accounting expertise and accounting conservatism, Contemporary Accounting Research, Vol. 25
- 6- Vafeas, N (2005), Audit committees, boards, and the quality of reported earnings, Contemporary Accounting Research, Vol. 22
- 7- Baxter, P. & Cotter, J (2009), Audit committees and earnings quality, Accounting and Finance, Vol. 49.
- 8- Dhaliwal, D., Naiker, V. & Navissi, F (2010), The association between accruals quality and the characteristics of accounting experts and mix of expertise on audit committees, Contemporary Accounting Research, Vol. 27
- 9- Abbott L.,J., Y. Park & S. Parker(2000)." The Effect of Audit committee Activity & independence on corporate FeraudFinance, 22

- 10- Beasley M.S.& K.Petroni (2001) "Board Independence and Audit Firm type", Auditing A Journal of PRACTIC & THEORY, March.
- 11- Rainsbury, E, A., Bradbury, M., Cahan, S.F, (2009). The Impact of Audit Committee quality on Financial Reporting quality and audit Fees, Journal of Contemporary Accounting and Economic, Vol.5.NO 1, PP.20-33
- 12- Wallace W. (1980).The Economic Role of The Audit in Free and Regulated Markets.Graduate School of Management, University of Rochester, N
- 13- Wallace, R. S. O.,Naser, K., & Mora, A. (1994). The relationship between the comprehensiveness of corporate annual reports and firm characteristics in Spain. Accounting and Business Research,25(97)
- 14- Verdi,R.S. (2006) "Financial Reporting Quality and Investment Efficiency" Working paper, University of Pennsylvania
- 15- Abdulaziz Alzeban, (2015),"Influence of audit committees on internal audit conformance with internal audit standards", Managerial Auditing Journal, Vol. 30 Iss 6/7 pp. 539 – 559.
- 16- Andrew,B.J.,moldrich,M.and Roebuck,P. (2008).Mandatory audit firm rotation and audit quality.Managerial Auditing Journal,23(5):420-437
- 17- Wolk, H. I., Tearney, M. G. and Dodd, J. L, (2001). Accounting Theory: A Conceptual and Institutional Approach. 5th edition, Australia, Cincinnati, Ohio: South-Western Pub
- 18- Stoner,E & Stagliano ,A.J. "A Survey of U.S Manufacturers on Implementation of ABC" Journal of Cost Management (March/April 1997);PP39-4